

Josef von Eichendorff

z *Lubovic u Ratiboře*, kde jeho otec vlastnil panství. Rodině patřily i *Kravaře* na Hlučínsku a Sedlnice u Nového Jičína. Protože se mladý Eichendorff i se svým bratrem Vilémem hodně stýkali s místním obyvatelstvem, uměli oba polsky i "moravsky". Oba studovali společně na gymnáziu ve Vratislavi, pak práva na univerzitách v *Halle* a *Heidelbergu*. Heidelberský pobyt měl pro Josefa velkou důležitost, protože se zde osobně poznal s předními představiteli německého romantismu *J. Görresem*, *A. v. Arnimem* a *Kl. Brentanem*. Žádný jiný myšlenkový a literární směr se nemohl tak mocně dotknout jeho jemné duše jako právě romantismus svou oslavou lidu jako nevyčerpatelného zdroje poezie a lidové písně jako jejího vrcholného projevu. Roku 1810 dokončili oba bratři studium práv na univerzitě ve *Vídni*. Protože tušili, že otec nebude moci zachránit rodový majetek, hledali své existenční zabezpečení ve státních službách. *Josef* se roku 1815 oženil s hraběnkou *Luisou Larischovou* a marně se pokoušel získat místo v Rakousku, kde se jeho bratr uchýtil jako krajský hejtman v *Tridentě*. Proto vstoupil do pruské administrativy a jako úředník pobyl ve *Vratislavi*, *Berlíně* a *Gdaňsku* až do roku 1884, kdy odešel do penze, oslavován už jako básnický velikán. S literárními pokusy začal *Eichendorff* už jako student na gymnáziu. Psal dramata, romány, novely i básně, ale nejvíce proslul v posledních dvou žánrech. Jeho novela *Ze života snílka* (1826) mu přinesla nesmírnou popularitu. Vrcholu slávy však dosáhl svou lyrickou tvorbou, v níž opěvoval krásu slezské přírody, a to především lesa. Dovedl nenapodobitelně zachytit lesní ticho nebo lehké vanutí větru a zpětný obraz každého přírodního zázraku na lidskou duši. Les vzbouzel v něm nejušlechtlejší city, něžnost lásky k ženě, stesk osamění, vědomí pomíjivosti pozemského putování i smíření se se smrtí jako součástí lidského údělu. Toto proplétání přírodních nálad s citovým prožitkem člověka dovedl *Eichendorff* zachytit v takové prostotě, že jeho výtvořiny přecházely v líbeznosti lidových písní. Jeho básně byly a jsou podnes pro hudební skladatele nejhledanější pokladnicí textů pro písňovou tvorbu. *Eichendorff* byl znám jako věřící katolík a jeho styky s klérem od dětských let, kdy jeho nejlepším druhem byl lubovický polský kaplan *Pavel Ciupke*, byly velmi srdečné.

Osobně toužil poznat geniálního *Eichendorffa* i vratislavský biskup *Foerster*, udržující přátelství s mnoha umělci a literáty (velmi dobře známy jsou jeho dlouholeté přátelské svazky s útočným bouřlivákem - protestantem *Karlem v. Holteiem*, které tento spisovatel popsal v půvabné knížce *Biskup a vagabund*). Příležitost k tomu se naskytla r. 1856, kdy se básník přestěhoval z *Berlína* ke své dceři *Terezii* do Nisy. Na naléhavé pozvání přibyl *Eichendorff* na *Jánský Vrch* počátkem srpna a zůstal zde několik týdnů. Byl ubytován ve dvou nejhezčích světnicích, jsa zahrnován na každém kroku srdečnou pozorností.

Doprovázel biskupa při jeho častých vyjíždkách po širokém okolí, navštívil i *Boží horu nad Žulovou* a pohled z ní považoval za jeden z nejkrásnějších, který se mu kdy v životě naskytl. Mocně jej zaujal sám *Jánský Vrch*. Svému synu *Hermannovi* o něm psal: "*Jánský Vrch* je úchvatné místo. Je to prastarý, mocný zámek na vysoké hoře, na jehož úpatí se malebně rozkládá městečko Javorník. Kolem zámku je veliký, velmi krásný park s vodotrysky. Z jedné strany je pohled na skály a lesní prolákliny, z druhé nezměrný výhled na polovici Slezska." *Eichendorff* rád sedával na zámecké terase s cigárou v ústech a těšil se pohledem na nekonečnou slezskou rovinu, z níž se zvedaly věže blízké Niky, a zmocňoval se ho stesk po milované dceři. Všechna péče na zámku mu nestačila nahradit klid, který v tak hojné míře mu poskytoval dům jeho dcery. V půli září se proto rád vrátil do Niky, i když vděčně vzpomínal na biskupovo pohostinství.

Protože vratislavští biskupové byli povinni pobýt každého roku několik měsíců na rakouském území, bývalo to obvykle od června do října, pozval Foerster básníka příštího roku znovu. Ten přijel v doprovodu své dcery a syna na zámek 8.srpna 1857 a byl opět přijat s nelíčenou upřímností. "Je vskutku dojmavé," psal *Eichendorff* své dceři, "s jakou láskou biskup se mnou jedná. Posadím-li se do nějaké samoty, dlouho mne hledá a pak se mnou sedí celé hodiny." Jako důkaz své vděčnosti daroval básník biskupovi první výtisk svého nového eposu *Lucius*, který dokončil v Nise. Druhý pobyt *Eichendorffův* na zámku byl provázen mnoha nepříjemnostmi. Předně jej zastihla zpráva o nečekané smrti jeho vnučky *Helenky*, dcery syna *Rudolfa*, a téměř současně byl i biskup otřesen náhlým úmrtím svého spolehlivého spolupracovníka - světícího biskupa *Tatusska*. Navíc léto bylo velmi deštivé, takže *Eichendorff* se tentokrát ještě více těšil na odjezd než rok předtím. Počátkem září psal své dceři: "Je to vskutku nemilé léto pro nás. Též já, chudý zakletý princ, ač se mi zde jinak dobře daří, nemohu se dočkati dne, kdy budu odsud vysvobozen. Nemohu Vám ani vypovědět, jak toužím po tom, abych vám mohl všechno vypravovat ústně."

V polovině září se *Eichendorff* dočkal kýžené chvíle. Biskup se s ním těžko loučil, protože básník patřil k těm málo lidem, o nichž kdysi básník *Schýll* napsal, že mají "krásnou duši". Biskupova předtucha, že se spolu už snad neuvidí, se opravdu splnila. V listopadu *Eichendorff* těžce onemocněl na zápal plic a 28.listopadu mu podlehl. Byl pohřben v Nise. Dva pobyty básníkovy na Jánském Vrchu krátce před jeho smrtí se sice nijak neodrazily v jeho tvorbě, ale přece patří k nezczitelnému dědictví zámku. Jeho dílo je stále živé a je možno říci, že *Eichendorffův* romantismus je dnešnímu člověku ještě potřebnější než jeho současníkům. Je proto obzvlášť milé posadit se na terase Jánského Vrchu na kamenné odpočívadlo označené jeho jménem a dívat se do oparu slezské nížiny a vědět, že týmž obrazem se opájel veliký básník, jemuž jen stáří a brzká smrt nedovolily přelít tyto líbezné vjemy ve zvonkovou hru slov neskonale prostory, jež by zněla jako jeho báseň.